

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دارواش

تهیه کننده: فهیمه محمد قاسمی

دارواش - Mistletoe

نام علمی : *Viscum album*

خانواده: *Loranthaceae*

بومی منطقه : اروپا و غرب و جنوب آسیا

دارواش در فارسی و گیلکی به معنی علف درخت است.

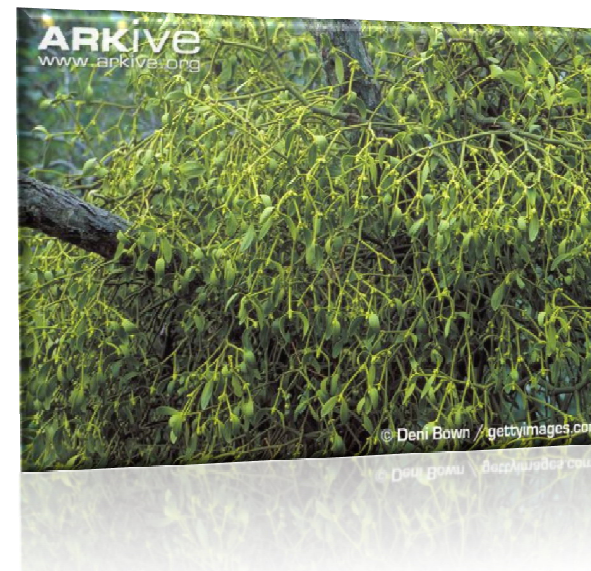
گیاه شناسی

گیاه داروآش به صورت درختچه ای همیشه سبز بر روی سایر درختان می روید و دارای سرعت رشدی متوسط است .

داروآش به علت داشتن سبزینه، نیمه انگلی محسوب می شود. یک گیاه نیمه پارازیت واپی فیت بوده که می تواند فتوسنتز نماید. داروآش فاقد ریشه است.

ارتفاع این گیاه بین ۶۰ تا ۱۲۰ سانتیمتر بوده و گستردگی آن نیز به همین مقدار است.

شافه های آن بین ۳۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر طول دارند و دارای انشعابی ۲ شافه می باشند .

گیاه شناسی

برگهای گیاه همیشه سبز، چرمی، گوشتی، وبه شکل قاشق می باشد، برگها به صورت مخالف هم قرار میگیرند و بین ۲ تا ۸ سانتیمتر طول و بین ۱ تا ۲.۵ سانتیمتر عرض دارند. رنگ برگهای این گیاه زرد مایل به سبز می باشد.

Viscum album - the leathery, yellowish green leaves are paired.

گیاه شناسی

گیاه نیمه انگلی دارواش به صورت تک پایه (ماده یا نر) و پس از چهار تا شش سال تولید گل می نماید، بعد از گل دهی شفافه های نر می میرند ولی شفافه های ماده پس از آنکه دانه آزاد شد، می میرند و بذر دارواش در شهریور ماه رسیده و کامل می شود.

گل های دارواش بسیار زیبا بوده و فصل شکوفایی آنها اواخر زمستان و اوایل بهار میباشد.

Each *Viscum album* berry contains a seed surrounded by sticky viscin.

Viscum album - as the sticky viscin dries, it attaches the seeds to the branch.

گیاه شناسی

گل های گیاه پنج ماه پس از گرده افشانی و تلقیح به میوه تبدیل می شوند، میوه آن گرد، سفید روشن (شبییه مروارید) و درشت است و در داخل آن بذر های بسیار چسبناکی قرار گرفته، به طوری که در گذشته از داروایش در تهیه چسب آهن استفاده می شده است.

دامنه پراکنش دارواش :

تمام اروپا غیر از مناطق قطبی، آسیا و شمال آفریقا.

پراکنش داروایش در ایران

✓ در جنگلهای شمال، گونه داروایش اروپایی (*Viscum album*) وجود دارد که بیشتر به زالک ممله می کند.

✓ در غرب گونه موفور (*Loranthus europaeus*) وجود دارد که بیشتر به بلوط ممله می کند.

میزبان های داروایش در حدود ۱۱۸ گونه درخت و درختچه هستند.
در ایران بر روی سیب، تبریزی، گلابی، انجیلی، بادام، غان، ممرز، شاه بلوط، زالزالک، توت،
فندق، گردو، کاج، افاقیا و گاهی بید دیده شده اند.

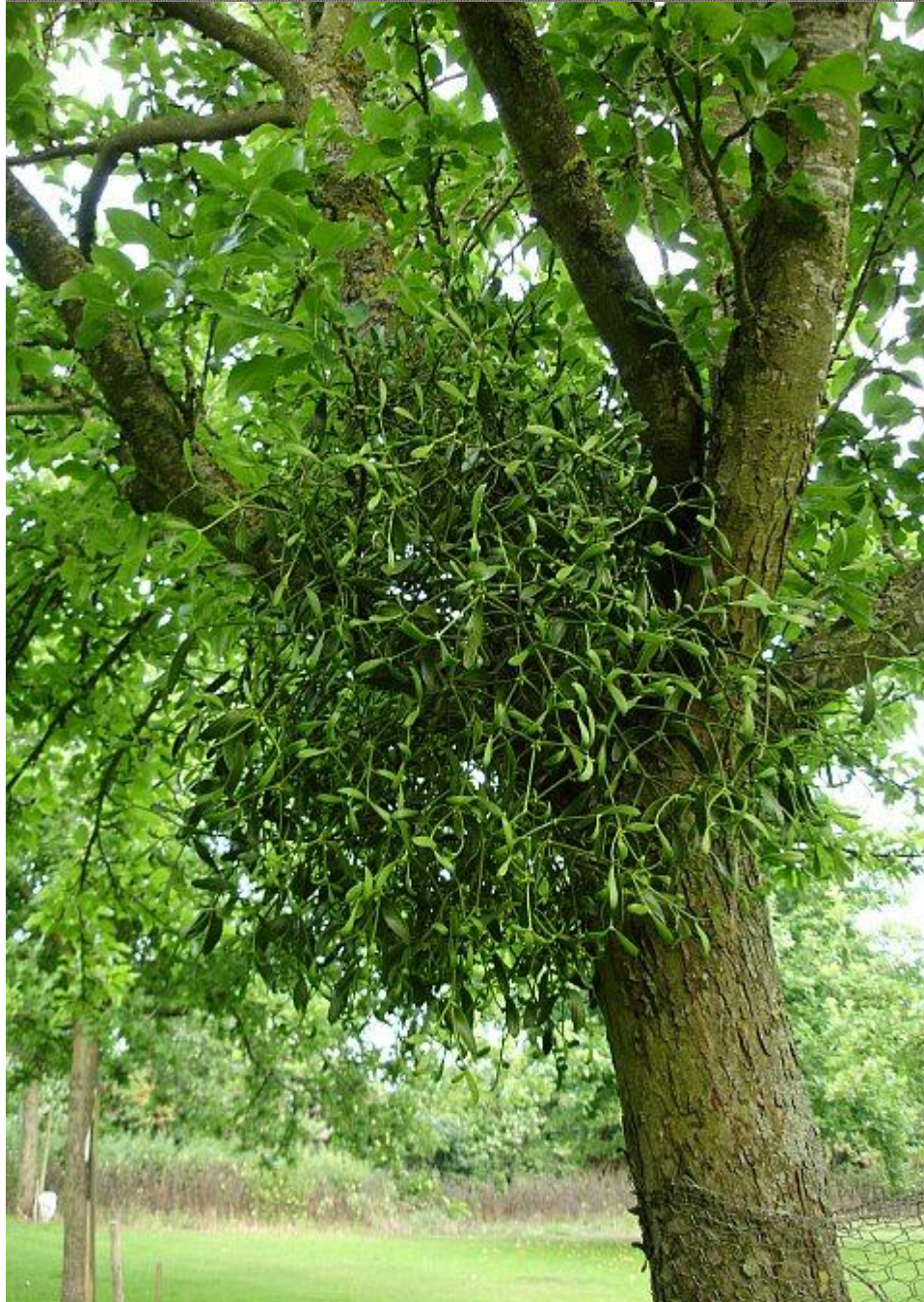

نمونه استقرار

وقتی که بذر داروایش بر روی ساقه یا شاخه میزبان قرار گرفت آنزیم هایی جهت نفوذ به گیاه تولید می کند و بعد از چند ماه جوانه زده و تولید هوستوریوم یا ریشک می نماید، این ریشک ها در امتداد سطح پوست رشد کرده تا اینکه به پای یک جوانه یا برگ می رسند، سپس ریشک عریض شده و در کنار پوست پهن می شود، در این هنگام هوستوریوم مکینه ریشه مانندی که از مرکز ریشک خارج شده را مستقیماً به داخل گیاه نفوذ داده و به آوند های آبکش و کامبیوم می رساند و با گیاه پیوند فیزیولوژیکی ایجاد می نماید.

از این هوستوریوم سیستم رشته ای طولی و متنه های شعاعی که کلاً در کار جذب آب و مواد غذایی هستند به وجود می آید و به تدریج به شکل مکنده در آمده و در بهار سال سوم دوبرگ اولیه انگل ظاهر می شود و در وسط این برگ ها جوانه ای ملامظه می گردد که در سال چهارم تولید شاخه های اولیه را می نماید و بعد از آن تولید بذر نموده و سیکل جدیدی شروع می گردد.

تکثیر:

از آنجایی که این گیاه انگلی است و به طور کامل روی درخت میزبان رشد می کند باید توت های گیاه را بر روی شافه های درخت میزبان کوبیده شود .

برای تکثیر گیاه بهتر است در اواخر پاییز و یا زمستان اقدام شود .

بر روی شافه های پایین تر درخت ، تکثیر راحت تر صورت میگیرد.

نمونه خسارت

گیاه نیمه انگلی دارویش فاقد ریشه بوده وروی گیاه میزبان مستقر شده و آب و مواد غذایی مورد نیاز خود را که در واقع خود باید از خاک تأمین نماید ، از شیره خام میزبان استمصال می کند. با جذب آب و مواد غذایی به وسیله دارویش آن قسمت از ساقه که بالا تر از نقطه آلودگی قرار گرفته به مرور ضعیف شده و خشک می شود.

علاوه بر آن موقعی که آلودگی شدید باشد، قدرت میات تمام شفافه یا درخت به تملیل می رود و توازن هورمونی میزبان به هم خورده و این عدم تعادل باعث تمریک جوانه های جانبی شده و شفافه های زیادی به وجود می آید. این گیاه نیمه انگل در موقع جوانه زدن تولید سمی می کند، که برروی گلابی روی آوند ها تاثیر کرده و شفافه های آن را می خشکاند.

در آلودگی های شدید، دارویش درخت را ضعیف نموده و آماده برای حمله پاتوژن های پوسیدگی چوب، ریشه و شکستگی و سرانجام مرگ درخت می نماید.

دیوس کوریدوس، پیش از میلاد مسیح، از دارویش به عنوان یک گیاه سمی و دارویی نام می برد و در سال ۱۶۸۲ در فرانسه به قدرت زیاد آن در صرع اشاره کرده اند، ولی استفاده از آن از سال ۱۹۰۰ میلادی رونق خاصی گرفت.

قسمتهای دارویی : برگهای پودر شده، سته های رسیده، شفافه های جوان ویا عصاره مایع در درمان استفاده می شود. شفافه و برگهای جوان گیاه دارویش در فصل بهار و قبل از ظاهر شدن دانه های گیاه جمع آوری می شوند.

طبع گیاه دارویش : تلخ، شیرین، سرد، مرطوب

ترکیبات شیمیایی گیاه داروش :

برگ دارواش علاوه بر اینکه دارای کلسیم، پتاسیم و منیزیم است یک نوع گلیکوزید و دو نوع ساپونین یکی با خاصیت اسیدی (ساپونوئید) و دیگری با خاصیت فنثی (ساپوتوکسین) نیز دارد. همچنین استیل کولین، پروپیونیل کولین، کولین، رزین، تیرامین، الکل، مقدار کمی آرسنیک، نوعی آلکالوئید یافت می شود.

شیره تازه گیاه دارای آرژینین، آسپاراژین، پرولین و مقدار کمی هیدروکسی لیزین است.

به دلیل داشتن ویسکوتوکسین گیاه سمی است. که خصوصیات مولکولی و فارماکولوژیکی ویسکوتوکسینها شباهت بسیار زیادی به زهر مار دارد.

قسمت فعال گیاه، رزین(ویسین) است که در نتیجه عمل تخمیر، توده ای زرد رنگ، چسبنده و رزینی می شود.

زمان جمع آوری و نحوه خشک کردن

داروашها را معمولاً در بهار جمع آوری و در هوا یا در کوره الکتریکی در دمای ۱۰۶ درجه فارنهایت خشک می کنند. در اروپا بیشتر از روش تزریق و در ایالات متحده معمولاً از جوشانده یا از تنتور(عصاره الکلی) استفاده می کنند. دز دارویی داروаш بسیار کم و مقادیر زیاد آن می تواند سمی باشد. برای تهیه جوشانده دارواش، ۵/۲ گرم (نصف قاشق چایخوری) از پودر کاملاً نرگ شده را در یک فنجان آب سرد مخلوط نموده و به مدت ۱۲ ساعت در دمای اتاق قرار می دهند، سپس از صافی عبور داده و مصرف می نمایند. ماکزیمم مصرف روزانه ۱۰ گرم (۲ قاشق چایخوری) دارواش می باشد.

خواص درمانی داروآش

متفحصان علوم پزشکی دانشگاه آدلاید در استرالیا تاثیر سه نوع مختلف از عصاره این گیاه دارویی را با تاثیر شیمی درمانی روی سلولهای سرطانی روده مقایسه کردند. هم چنین تاثیر دو روش فوق روی سلولهای سالم روده نیز مقایسه شد. آنها دریافتند که عصاره گیاه داروآش تاثیر فوق العاده ای در مبارزه با سلولهای سرطان روده دارد. این نوع عصاره گیاه داروآش متی از شیمی درمانی برای مقابله با سلولهای سرطانی قوی تر و موثرتر است.

محققان دانشگاه بریستول متوجه شده اند گیاه داروآش می تواند اثرات منفی شیمی درمانی و رادیوتراپی از جمله خستگی، حالت تهوع، کمی وزن و تخییر فلق و قو و انواع عفونت ها را از بین ببرد. به نظر می رسد گیاه داروآش در تقویت سیستم ایمنی و از بین بردن سلول های سرطانی به ویژه سلول های سرطان پانکراس، ریه، سمفوم و خون موثر است و عوارض ثانویه هم ندارد.

خواص درمانی داروآش

در دانشگاه فردوسی مشهد به منظور بررسی آثار آنتی دیابتی عصاره میوه داروآش مطالعاتی انجام گرفت. در این مطالعه ۱۴ موش صحرایی توسط تزریق آلوکسان دیابتی شدند سپس به طور تصادفی به ۲ گروه تجربی و کنترل تقسیم شدند. گروه تجربی از هفته صفر (تایید وقوع دیابت) تا هفته پنجم آب آشامیدنی حاوی عصاره داروآش و گروه کنترل در این مدت آب آشامیدنی معمولی دریافت کردند. نتایج آزمایشات نشان داد عصاره داروآش باعث کاهش معنادار غلظت گلوکز، اوره، تری گلیسرید، کلسترول سرخ فون و اسید استواسستیک گروه تجربی شد. این نتایج بر این دلالت دارد که عصاره میوه داروآش دارای آثار آنتی دیابت است.

خواص درمانی داروаш

- ✓ در یونان بقراط از دارواش در درمان سرگیجه، صرع و تومرها استفاده می کرده است.
- ✓ در قرون وسطی در اروپا از دارواش در درمان نقرس استفاده می شده است.
- ✓ در طب سنتی کره از دارواش در درمان سرماخوردگی و روماتیسم استفاده می شده است.
- ✓ در طب سنتی چین از دارواش برای تقویت کلیه، استمکام استفوان، کاهش فشار خون، رفع التهاب کبد، تسریع رشد مو و جلوگیری از سرطان استفاده می شد.
- ✓ در طب سنتی هند از دارواش برای تهلیل ورم طحال و تقویت قلب استفاده می شد.
- ✓ در طب سنتی ایران زکریای رازی، ابو علی سینا و ابوریحان بیرونی به آثار درمانی دارواش توجه کرده اند. و از ده کرده برگ آن برای درمان فونریزی داخلی و مملول های شستشو استفاده می کردند.

خواص درمانی دارویش

در مناطق غرب کشور بخصوص ایلام نیز از نرگ شده، برگ موهور(نوعی دارویش) برای فروچ چرک از زخم و دمل استفاده می کنند و نیز برای کاهش درد ناشی از شکستگی استخوان، شافه های تازه و سالم گیاه را بر روی محل شکستگی می گذارند.

افیرا از عصاره دارویش در درمان ایدز استفاده می شود.

همچنین دارویش دارای خاصیت ضد میکروبی و باکتریایی ، آنتی ویروسی، محرک سیستم ایمنی است و در سال ۱۹۹۸ از تزریق این عصاره برای بهبود پاسخ ایمنی استفاده گردید.

منابع

- ۱- پارکر، سی. و ریچز، سی. آر، ۱۳۷۶، علفهای هرز انگلی جهان. ترجمهء سید محمد رضا موسوی و پرویز شیمی، انتشارات برهمند.
- ۲- زاهدی، ص. ا.، اراضی و چ. یاری، ۱۳۷۷، مطالعه اثر عصاره هیدرو الکلی میوه گیاه دارویش در پیشگیری از تشنج ناشی از نیکوتین در موش سوری، مجله علوم دانشگاه شهید چمران اهواز، شماره ۴، ۲۳-۲۷.
- ۳- قوامی، ه. ه.، رسولی و ا. جهانسوز، ۱۳۸۱، بررسی فیزیولوژیک آثار آنتی دیابتی تجویز عصاره آبی میوه دارویش در رت، دوماهنامه علمی- پژوهشی، شماره ۳۸، ۵۲-۴۵.
- ۴- ناجی، ج.، ۱۳۸۱، تاثیر گیاه موفور بر ساختار چوب درخت بلوط غرب. چاپ نشده
- ۵- ناجی، ج.، آ. مطلبی و ج. قیصریان فرد، ۱۳۸۶، دارویش گیاه دارویی ناشناخته. چاپ نشده

6-Al-Achi, A. (2005). "Mistletoe (*Viscum album* L.)." *Us Pharm* **30**: 12-18.

7-Bussing, A. (2003). *Mistletoe: the genus *Viscum**, CRC Press.

8-Deliorman, D., F. Ergun, et al. (2001). "Evaluation of antimycobacterial activity of *Viscum album* subspecies." *Pharmaceutical biology* **39**(5): 381-383.

9-Grossarth-Maticek, R., H. Kiene, et al. (2000). "Use of Iscador, an extract of European mistletoe (*Viscum album*), in cancer treatment: prospective nonrandomized and randomized matched-pair studies nested within a cohort study." *Alternative Therapies in Health and Medicine* **7**(3): 57-66, 68-72, 74-56 passim.

وقتی وجود خدا "باورت" بشه

خدا به نقطه میزازه زیره باورت

و میشه "یاورت"

پاییز ۹۳

با تشکر از موصله و صبر شما